

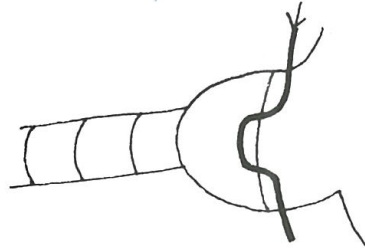


## המולק מן העורף



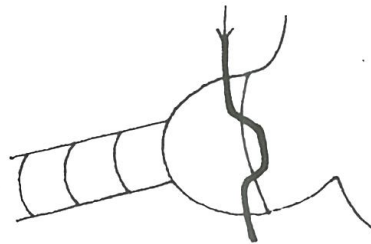
הערה : התמונה להמחשת המליקה מן העורף  
ואינה ממחישה את צורת אחיזת העוף.

תמונה א – פ"ב. הגרים שליש ושחט שליש והגרים שליש.

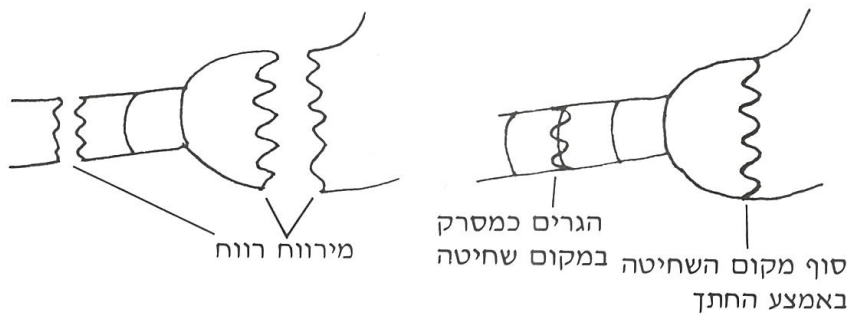


### דף י"ט עמוד ב'

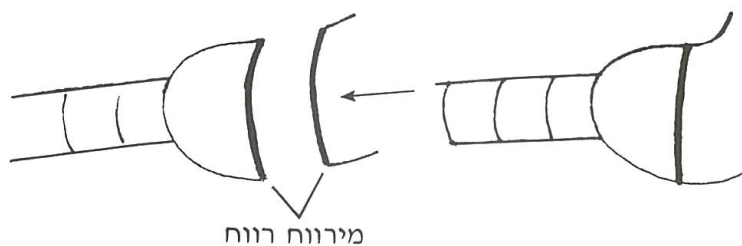
תמונה א – פ"ג. שחט שליש והגרים שליש ושחט שליש.



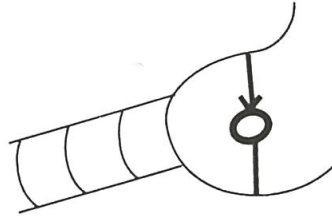
תמונה א – פ"ד. שחיטה העשויה כמסרק.



תמונה א – פ"ה. שחיטה מפורעת.

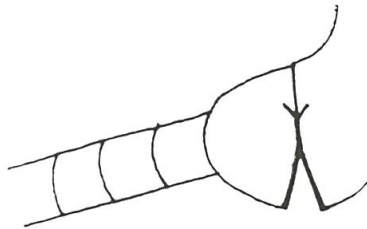


תמונה א – פ"ו. שחט במקום נקב.



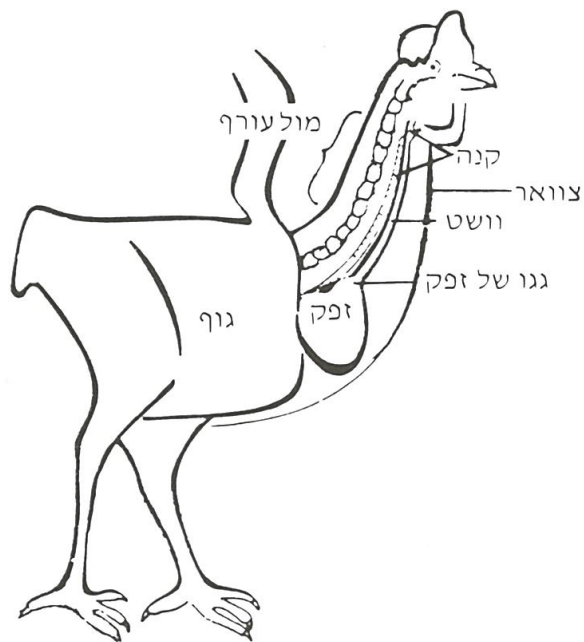
החתך חותך גם את מקום הנקב

תמונה א – פ"ז. שחט ופגע בו נקב.



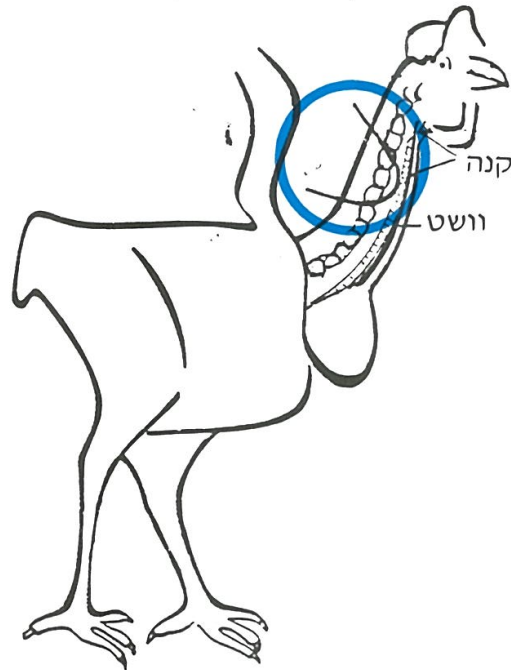
רוב הקנה נעשה ע"י המפגש בין הסכין והנקב הקיים

תמונה א – פ"ח. השוחט... המולק ... מן העורף... מן הצוואר... – צוואר העוף – פנים ועורף. קנה וושט במקומם.

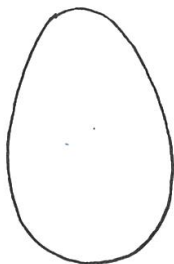


## דף כ' עמוד ב'

תמונה א – צ"ה. נשברה מפרקת ורוב בשר עמה נבלה.



תמונה א – צו. מלק בסכין מטמא בגדים אבית הבליעה – מקום בית הבליעה באדם. רש"י: תחב לו חבירו בבית בליעתו.



(גמירי אין בית הבליעה מכיל יותר מכביצה)



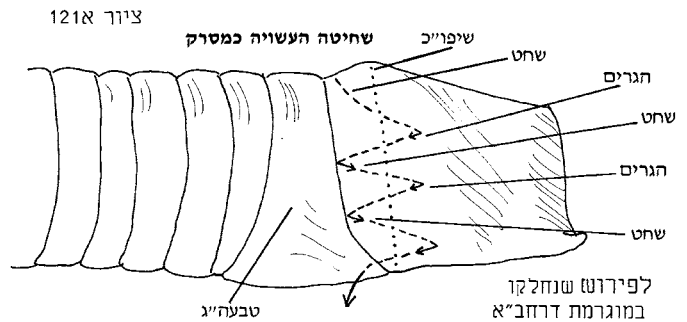
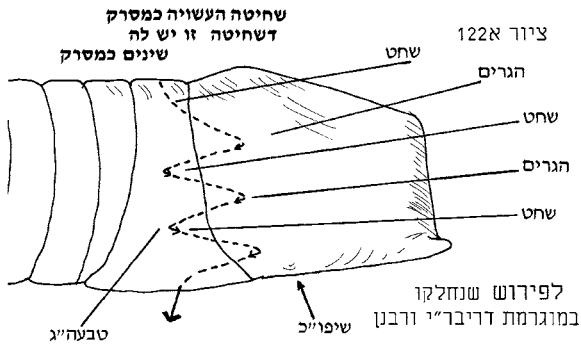
נא

חולין

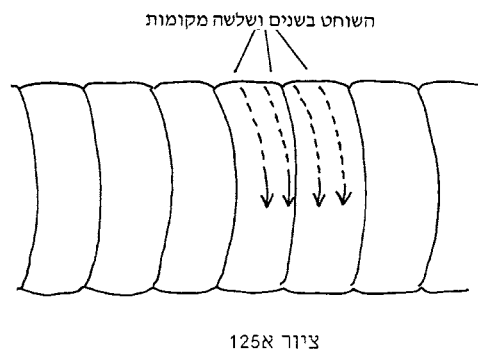
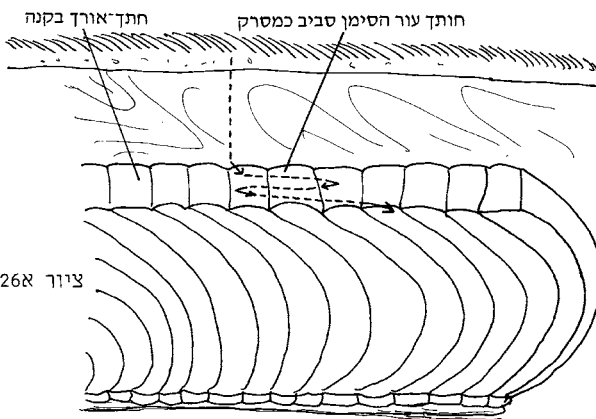
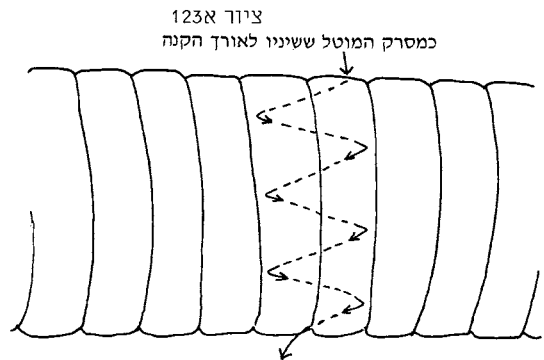
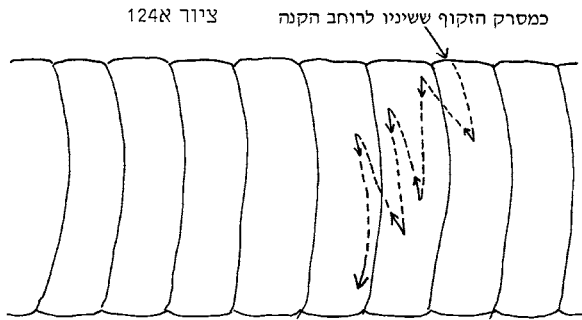
פרק ראשון דף יט ע"ב

שיחת

דף יט ע"ב גמרא. איקלע רב נחמן לסורא בעו מיניה שחט שליש וכו' א"ל לאו היינו... דא"ר אלעזר בר מניומי שחיטה העשויה כמסרק כשרה, רש"י לאו היינו וכו' — דשחיטה זו יש לה שינים כמסרק.



גמרא. ודלמא במקום שחיטה... רש"י ודלמא במקום שחיטה — הוא דקא מכשר לה, בהגרמה חוץ למקום שחיטה לא מכשר רבי אלעזר בר מניומי. ראה הערות 123א-126א.



ציור, אבל לא כמזרק (אולי צ"ל כמסרק) הזקוף כגון ששחט בשנים ושלשה מקומות בדחב הצואר ששחיטה פסולה היא. וכ"כ המג"מ (פ"ב ה"א): "ופירש רבינו אפרים שחיטה שיש לה שינים ואורכין לאורך הקנה הואיל ובין עיקר השינים יש רוב סימן כשרה", כמו בציר 123א שהשינים לאורך הקנה ולא כמו בציר 124א בו השינים לרוחבו.

124א-125א. אבל המג"מ הביא שם פירוש נוסף: "שבעוד שחתך הסימן הכניס הסכין אילך ואילך בחתך ונראה כעין שינים", ונראה שהוא פירוש ששיני המסרק לרוחב הסימן. והכל בו (קו פ"ב) כתב: "והר"ז ז"ל פירש העשויה כמסרק הוא השוחט בשנים או בשלשה מקומות, ואולי כך פי' הרמב"ם ז"ל ולכן לא הביא רק העשויה כמסרק", (הוא פי' הרז"ה בעה"מ הכתוב בה"ש שלו המודפסות ע"י הרז"ב בחוט המשולש), ופירושו הוא כמו בציר 124א. שדומה לשוחט בשנים ושלשה מקומות דלקמן בפ"ב, כמו בציר 125א (וראה עוד לקמן דף ל ע"א ושם בציר 22ב). (וכן הובא פירוש זה באר"ז (שעה) בשם רבינו משולם ב"ר יקותיאל שלמדה לפני המאור הגדול).

126א. אבל הפרישה (סק"ה) פירש פירוש אחר לאחר שהקשה על פירוש

121א-122א. ציורים אלו מבארים את ההר"א שהבין ר"נ במימרא דר' אלעזר בר מניומי שמדובר בשחיטה העשויה כמסרק שהחלק התחתון של שינוי נמצא במקום הכשר לשחיטה והחלק העליון שלהן נמצא למעלה ממקום הכשר לשחיטה, לפי רש"י (ציר 121א) ולפי תוס' (ציר 122א), [ראה בהערה הקודמת ביאור המהר"ם שלפיו יוצא שחולקים גם כאן], ואילו הציור הבא (123א) מבאר את המסקנה שכל המסרק הוא במקום הכשר לשחיטה בגוף הקנה.

123א. ביאר רבינו גרשום: "כמסרק הזה של מתכת ששינוי אינן שוות אלא שן אחד במקום זה ושן אחד במקום זה, כך שחיטה שאינה שוה ומפורעת... וכ"כ רבינו ירוחם: "שבעוד שחתך הסימן הכניס הסכין אילך ואילך בענין שנעשה מקום השחיטה כלומר מקום החתך כמין שליכות ונראה כמו מסרק שיש לו כמה שינים". וכתב הב"י (סי' כא): "וכתב מהר"ב בן חביב ז"ל כשיני המסרק שאינן חותך חתוך ישר רק חותך ומעקם וחוזר כנגד המקום שהתחיל וחוזר ומעקם זה כמו המסרק". ראה בציר 123א. כתוב בתמים דעים (סי' קלה): "כתב רב שר שלום גאון ע"ה... פירוש כמסרק המוטל כגון שהכניס את הסכין בצואר ויצא אצל הראש בארכו של

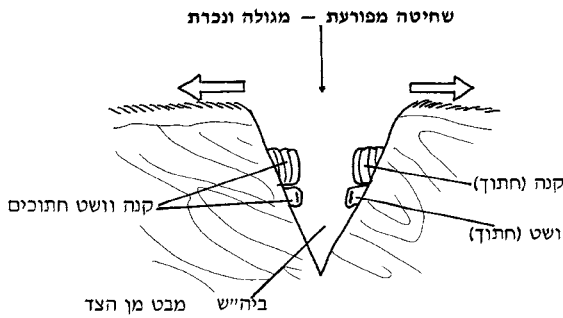
חולין

הכל שוחטין דף יט ע"ב

שיחת

נב

מהו דתימא בעינן שחיטה מפורעת וליכא קמ"ל.  
רש"י מפורעת — מגולה ונכרת וכו'



ציור א277  
חתך אורך בבית השחיטה

גמרא. יתיב רבי אבא וכו' וקאמר שחט שלישי והגרים שלישי וכו' שחיטתו כשרה. רש"י משום דרוצא נשחיטה כדלמר לעיל וכו' (ושם ציור א119). גמרא. הגרים שלישי ושחט שלישי וכו' שחיטתו פסולה (שם ציור א117).

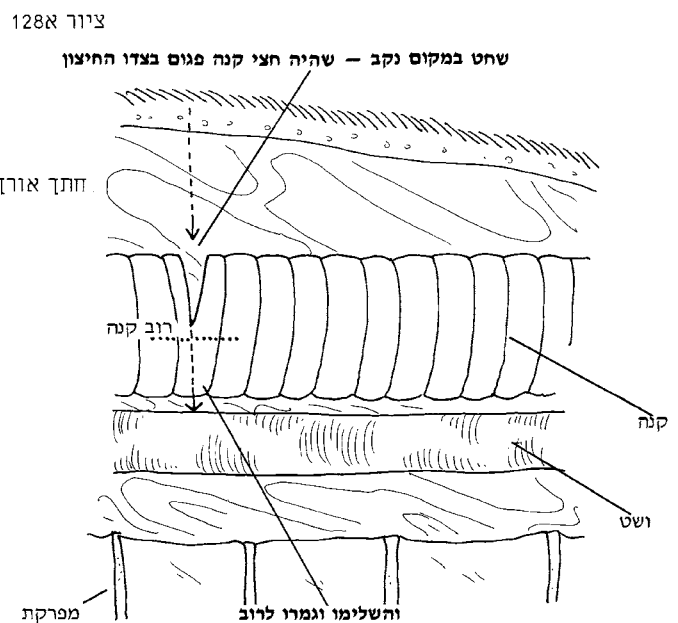
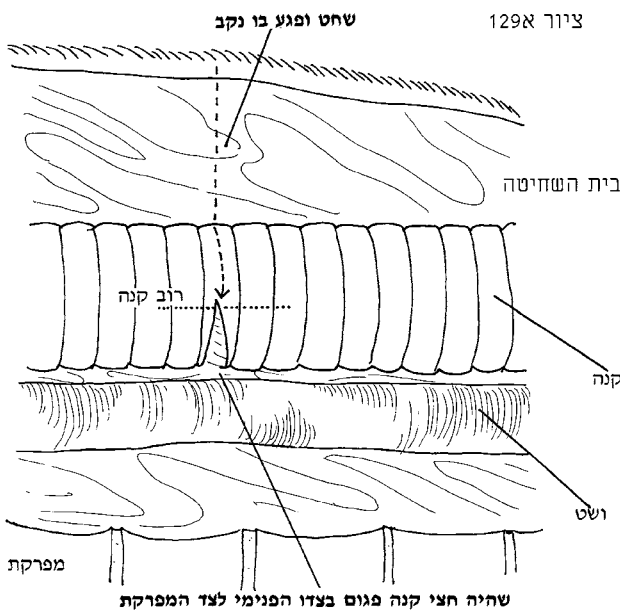
גמרא. שחט במקום נקב מהו א"ל שחיטתו כשרה

רש"י שחט במקום נקב — שהיה חצי קנה פגום נלדו החיזון. ציור א128.

תוספות (ד"ה שחט ופגע בו נקב)...אלא שחט במקום נקב עדיף טפי לפי שהוא במקום שחיטה... ציור א128.

גמרא. שחט ופגע בו נקב מהו א"ל שחיטתו פסולה

רש"י שחט ופגע בו נקב — שהיה חצי קנה פגום נלדו הפנימי לנד המפרקת. ציור א129. גמרא. א"ל מאי שנא א"ל שחט במקום נקב נעשה כמי ששחט עובר כוכבים וגמר ישראל שחט ופגע בו נקב נעשה כמי ששחט ישראל וגמר רבא שפיר קרי עליה וכו' אלא הכי מכדי משחט שחיט מה לי במקום נקב מה לי פגע בו נקב. רש"י שחט במקום נקב נעשה כמי ששחט עוזב כוכבים חצי קנה וגמר ישראל וכו' וצפגא קמייתא לא מיטרפא דפסקות הגרמט שיעוריה צרובא. (לקמן דף מב ע"א ציור 11). שחט ופגע בו נקב נעשה וכו' וגמר עוזב כוכבים — דפסול וכו'. אלא הכא — דשחט ופגע בנקב. מכדי משחט שחט — כל הנמלא בה וטרפות בחצי קנה לא היו והוא לא תמילה כקנה שלמה והרי שחוט לפנינו מה לי במקום נקב וכו'



שחשש לו הפרישה הוא עיקור דרש"י שקורע הסימן בשעת שחיטה].  
א127. וכ"פ רש"י בסוטה (ח ע"א ד"ה ופרע): "בכל מקום לשון גילוי הוא", ולקמן (דף ל ע"א ד"ה מפורעת) הוסיף רש"י: "מגולה וניכרת דהיינו במקום אחר". וכתב החת"ס: "דאפילו מאן דפליג אדר"ז דליבן סכין (לעיל ח ע"א) ואבדיקות דתלת רוחתא (לעיל יז ע"ב), משום דלית ליה מירווח רוח כל כך שלא יגעו הצדדים בצדי סכין, אבל לא יכחיש אדם דדרך חיתוכו של סכין להיות מירווח והולך".

והטעם דהויא דבעינן שחיטה מפורעת, ביארו הראב"ה (עמ' לב) ובספר הפרדס לרש"י (ריח) שהוא מטעם חלדה שהשחיטה מכוסה בבשר בית השחיטה. ונלע"ד טעם נוסף ע"פ המעשה בנדרים (כב ע"א): "קם חד שחיטה לחבריה וכו' א"ל אין ופרע ליה בית השחיטה", ופירושו הרא"ש והר"ן שם: "כדי שימות מהר". ועפ"י י"ל דהויא דבעינן שחיטה מפורעת

הבי"ש בשם מהריב"ח: "ופירוש זה הוא דחוק קצת שכשמעקם הסכין בתוך הסימן לכאן ולכאן אי אפשר שלא יעשה עיקור שמעקף הסימנים בעיקמת הסכין ולמה שחיטתו כשרה וני"ל כשיני המסרק ר"ל שמבחוץ הוא חותך הסימנים סביבם ומעקם באותו חיתוך כמסרק (ר"ל על גב הצואר והסימנים חותך ומעקם כמסרק) ואפשר שגם דעת מהרי"ן [חביב] היה כן". וכיאר הפרמ"ג (מש"ז ג): "שחותך פעם אחת לצד ימין ונוטל הסכין מן הסימן וחותך סביב זה המקום שחתך אצלו לצד שמאל וזה כשיני המסרק". וכיאר ערוה"ש (כא. ח): "שלא נכנס בסכינו כלל לתוך החלל, דאם נכנס לתוך החלל קרוב הוא שיעקר הסימנים, אלא ששחט עורות של הסימנים סביב סביב עד שנתגלה החלל ובהעורות שחט כמסרק". מצוייר בציור א126.  
(מש"כ "עור", כוונתו לעור הסימן, שגם לדופן הסימן קוראים "עור" (לקמן דף מג ע"א "שני עורות יו לו'ושט"). [מדברי הפרמ"ג משמע שהעיקור

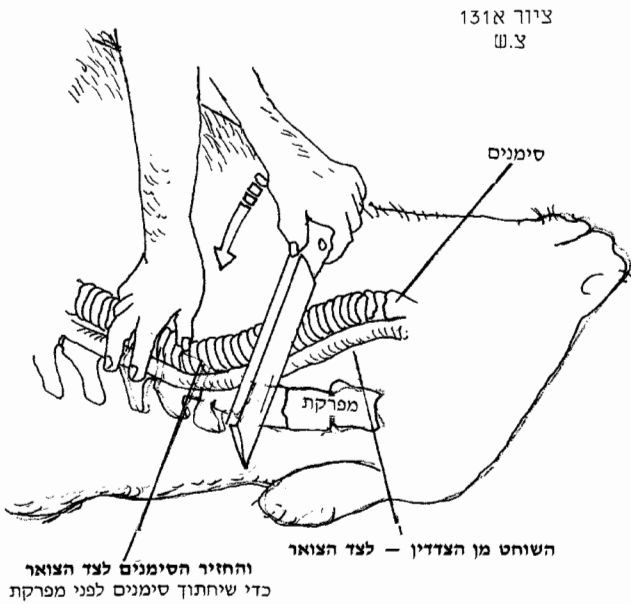
נג

חולין

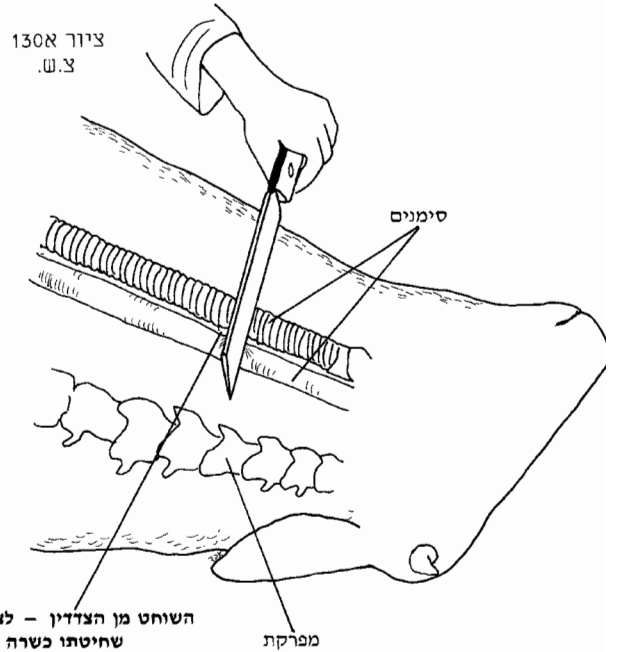
פרק ראשון דף יט ע"ב

שיחת

מתני' השוחט מן הצדדין שחיטתו כשרה, רש"י לנד הנואר. שחיטתו כשרה — ואפילו לכתלה נמי... (לקמן ד"ה שחיטתו פסולה)... והשוחט מן הצדדין... כשרה ואפילו דללא אהדר דהא מישחטי סימנין שפיר קודם חתיכת מפרקת. ציור א 130. תוספות (ד"ה השוחט מן הצדדין) מניין למימר דוקא דיעבד ואפילו החזיר סימנין גזירה אטו לא החזיר... ציור א 131.

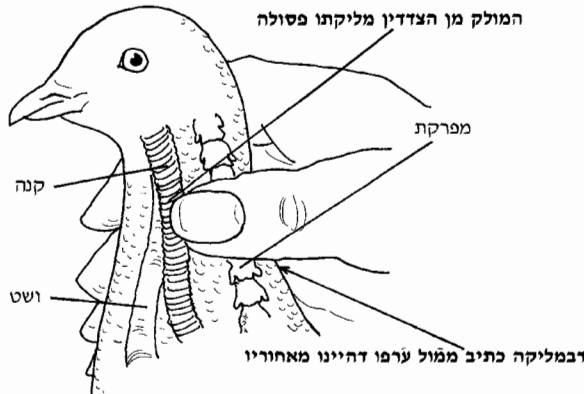


והחזיר הסימנים לצד הצואר כדי שיחתוך סימנים לפני מפרקת



אפילו בלא החזיר הסימנים לצד הצואר דהא מישחטי סימנין שפיר קודם חתיכת מפרקת

מתני' המולק מן הצדדין מליקתו פסולה, רש"י דבמליקה כתיב ממול ערפו דהיינו מאחוריו.



ציור א 132

דבמליקה כתיב ממול ערפו דהיינו מאחוריו

הסימנין, ותו כיון דשחיטה בסימנין היא כי שחיט מן הצדדין וחותר מן המפרקת איכא צער בע"ח, לפיכך נראין הרברים דיעבד הוא דשחיטתו כשרה, אבל לכתלה מצוה לשוחט מן אמצע הצואר וכ"כ הרמב"ם ז"ל בפ"א וכו'.

כתב הרא"ש (סי' כה): "השוחט מן הצדדין כשירה וכלכד שידוע שחתך הסימנים קודם שחתך המפרקת כי הסימנין הם רכין ונדחין מן הסכין". וביאר הרדב"ז (על הרמב"ם פ"א ה"ט): "וכגון שמשך הסימנים לצדדין ושחט". כתב הב"י (סי' כ) בשם הכל בו: "ומ"מ טוב לזהר למשמש הסימנים ולתפושן קודם שחיטה". וכתב הפרישה (סק"ו): "ונ"ל דהיינו דוקא כששחט מן הצד והחזיר שם הסימנים, אבל אם שחט כנגד הגרון א"צ שידע דמסתמא חתך הסימנים שמונחים שם קודם, דדוקא נדחו ממקומן חיישינן". 132. ביאר רבינו גרשום: "פסולה... דדינה של מליקה דשובר מפרקת

כדי שתמות הבהמה מהר ולא תצטער. (על דרך טעם איסור סכין פגומה שכתבו הרמב"ן בבראשית א, כט, וספר החינוך בפרשת ראה).

130א-131. פירש רש"י למטה (בסוד"ה שחיטתו פסולה) שאפילו לא החזיר סימנים לצד הצואר כשרה, שהרי נשחטים הסימנים שפיר קודם חתיכת מפרקת (ציור 130). אבל התוס' (ד"ה השוחט מן הצדדין) כתבו שמשנתנו אפילו בהחזיר סימנים (ציור 131). וביאר החת"ס שכל מחלוקתם היא בשוחט הסימנים עצמם מן הצדדים, אבל שוחט בצידי הצואר ממש, פשיטא דשחיטתו פסולה, וכ"מ בתוספתא (פ"א ה"ז) שפסלה שחיטה מן הצדדים.

כתב הר"ן: "מן הצדדין... צדי הצואר... וכתב רש"י... דלכתלה נמי... ולא ידעתי מי הזקיקו לכך דודאי משמע דמצות שחיטה לכתלה באמצע צואר הוא, דמן הצדדין איכא למיחש שמא תשבר מפרקת קודם שחיטת



חולין

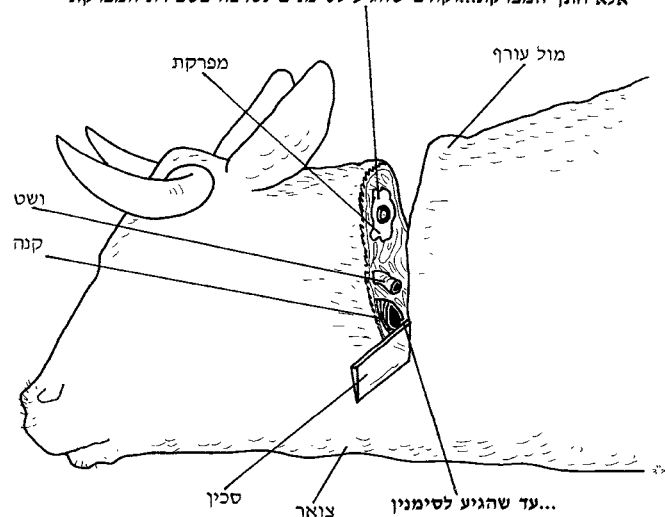
הכל שוחטין דף יט ע"ב

שיחת

נד

מתני' השוחט מן העורף שחיטתו פסולה — ממוול העורף מוקי לה בגמרא כלומר מאחורי הצוואר. שחיטתו פסולה — ובגמרא מוקמינן לה בשלא החזיר הסימנין אחורי העורף אלא חתך המפרקת עד שהגיע לסימנין וקודם שהגיע לסימנין נטרפה בשבירת המפרקת ואע"ג דצמליקה כשרה וכו' אבל שוחט מן העורף כיון דשחיטתו פסולה לאו הכי גמירי לא הוי שבירת המפרקת מן השחיטה ואיטרפא לה...

השוחט מן העורף — שחיטתו פסולה  
ממול העורף... כלומר מאחורי הצוואר... בשלא החזיר הסימנין אחורי העורף  
אלא חתך המפרקת... וקודם שהגיע לסימנין נטרפה בשבירת המפרקת

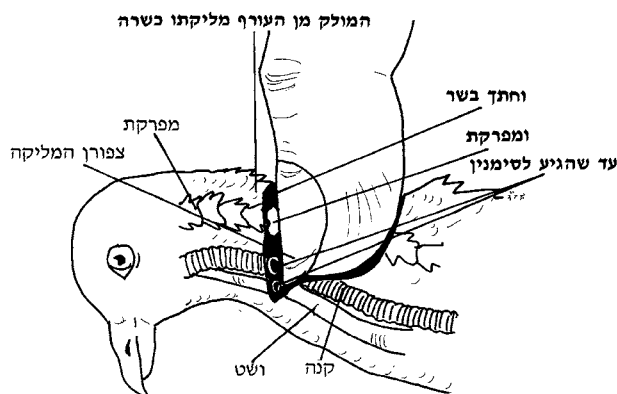


ציור א 133  
צ.ש.



ציור א 134

מתני' המולק מן העורף מליקתו כשירה רש"י המולק מן העורף — וחתך צמר ומפרקת עד שהגיע לסימנין. מליקתו כשרה — דו היא מצות מליקתו לכמהלה וכדמניא לקמן (דף כ"א ע"א) (ראה שם בציור א 156) צרייתא חותך צמרה ומפרקת בלא רוב צמר עד שמגיע לוושט או לקנה כו'



ציור א 135  
צ.ש.

135א. העיר המהרש"א במהד"ב על מש"כ רש"י (בד"ה המולק מן העורף) "וחתך בשר": "ד"ל חתך בצפורן, דבסכין הוי תלוש ופסול במליקה וכן לקמן בד"ה וא"ד וכו' אלא חתך כו'".

בלא רוב בשר עד שמגיע לסימנין וחולקן (אולי צ"ל ומולקן) בציפורן. 133א. ביאר רבינו גרשום: "ששוחט כעין מולק שחותך הצואר עד שמגיע לסימנין ואח"כ שוחטו".

נה

חולין

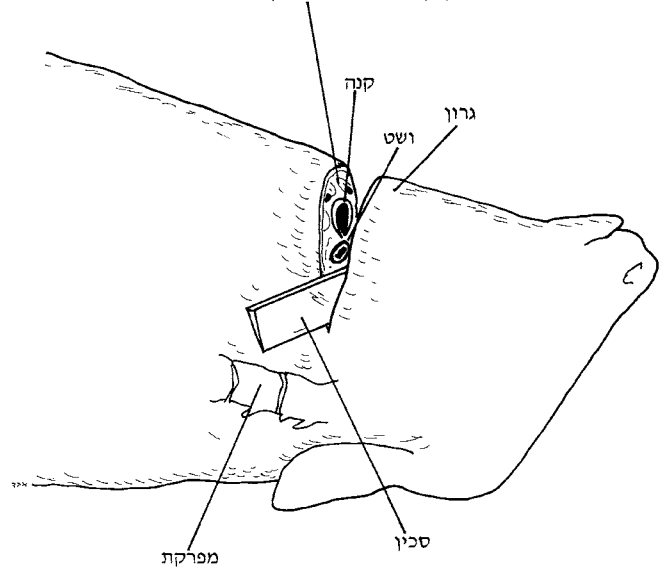
פרק ראשון דף יט ע"ב

שיחת

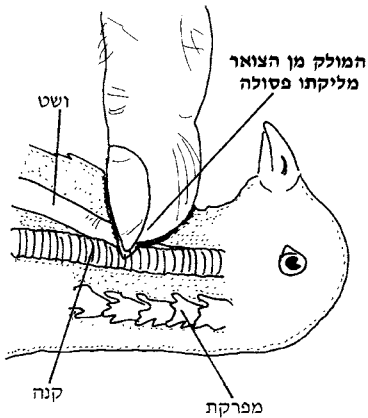
מתני' השוחט מן הצואר שחיטתו כשרה רש"י תמם הגרון קרי לואל והיא דרך רוב השחיטות.

ציור א136 צ.ש.

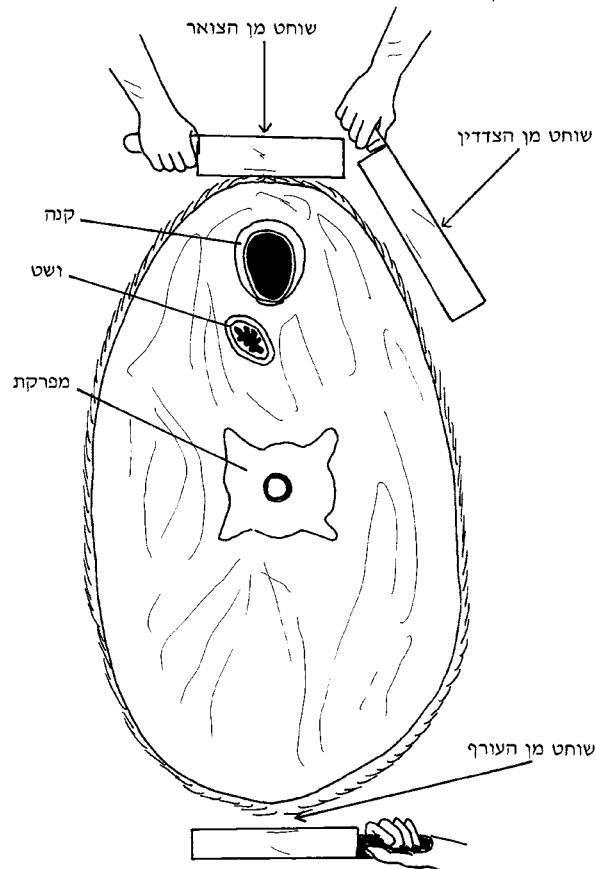
השוחט מן הצואר שחיטתו כשרה תחת הגרון קרי צואר והיא דרך רוב השחיטות



מתני' המולק מן הצואר מליקתו פסולה



ציור א137 צ.ש.



ציור א137\*

חזק רוחב בצואר בהמה

מתני' שכל העורף כשר למליקה וכל הצואר כשר לשחיטה נמצא כשר בשחיטה פסול במליקה כשר במליקה פסול בשחיטה. רש"י וכל העורף — כל מול העורף. ראה לקמן כ ע"א ציור א144.

א137\*. ציור סיכום לשחיטות המבוארות במשנתנו.

חולין

הכל שוחטין דף יט ע"ב

שיחת

נו

גמרא. מאי עורף אילימא עורף ממש מאי אריא שוחט אפילו מולק נמי ממול ערפו אמר רחמנא ולא ערפו. רש"י אי נימא עורף ממש — מה שיש מן העורף אחורי הפרצוף קרי עורף.



ציור א 138

גמרא. אלא מאי עורף ממול עורף כדקתני סיפא כל העורף כשר למליקה מנהני מילי דת"ר ממול ערפו מול הרואה את העורף וכן הוא אומר וכו' וכי תימא עורף גופיה לא ידעינן היכא דנדע מול רידיה היכא תא שמע כי פנו אלי עורף ולא פנים מכלל דעורף להרי פנים. רש"י כדקתני סיפא — וכל העורף כשר למליקה ואי בעורף ממש מאי כל העורף והרי דבר מועט הוא אלא ש"מ מול עורף קאמר שהוא ארוך. והוא יושב ממולי — אלמא כל היכא דכתיב מול לאו עליו ממש הוא אלא כדאיתמו... עורף ולא פנים — מדכתיב עורף ולא פנים... עורף ולא זואר דהיינו גרון ש"מ עורף דקרא לאו כנגד הגרון הוא אלא כנגד הפנים ומול הרואה את העורף הוא כנגד הגרון.



ציור א 139

א 139. פירש"י שם בויקרא: "מול עורף — מול הרואה את העורף והוא אורך כל אחורי הצואר". כתב הרשב"א: "דכל שאין בו מקום שנראה כמחלק זה מזה כולו נקרא ממול ערפו", ומבואר בלשון הר"ן בחידושו: "כיון שכל פרקי הצואר נראין כאחד הכל נקרא מול עורף". (כמאמר המוסגר, מסוגיתנו יוכל כל אחד לדעת בדיוק מקום הנחת קשר תפילין של ראש, שהלכה פסוקה היא בשו"ע או"ח כו, י: "צריך שיהא הקשר מאחורי הראש למעלה בעורף", וכתבו המשנ"ב וכה"ח שם בשם האחרונים:

138. פירש רבינו גרשום: "עורף ממש — אחורי הראש כנגד הפנים זהו עורף", וכן פירש"י בויקרא (ה, ח): "עורף — הוא גובה הראש המשופע לצד הצואר". וכ"כ הערוך (ערך ערף): "פ"י ר"ח ז"ל עורף הוא קצה הגלגלת שעל הצואר". וסיבת שינוי לשון "עורף" כפינו, היא כמו שכתב הריטב"א: "מה שיש מן העורף אחורי הפרצוף קרוי עורף בלשון תורה... דבלשון חכמים קורין עורף למה שהכתוב קורא מול עורף והוא מה שכנגד הצואר, ולשון תורה לחוד ולשון חכמים לחוד".

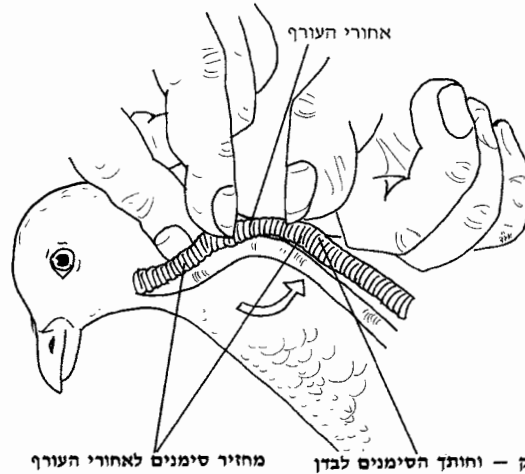
נז

חולין

פרק ראשון דף יט ע"ב כ ע"א

שיחת

גמרא. אמרי בני רבי חייא מצות מליקה מחזיר סימנים לאחורי העורף ומולק איכא דאמרי אף מחזיר ואיכא דאמרי מחזיר דוקא ומסתברא כמ"ד אף מחזיר... רש"י מחזיר סימנין כו' — וחותך הסימנין לבדן... אף מחזיר — מזאמו למלוך שדרה ומפרקת שלו [כולה] תמלה עד שמגיע לסימנין וכו'. וא"ד דוקא מחזיר — ואם לא מחזיר אלא חתך השדרה תמלה פסולה.



ציור א 140

דף כ ע"א גמרא. א"ר רבה בר בר חנה לא למעוטי שן וצפורן שן וצפורן בהדיא קתני להו. רש"י למעוטי שן מחוצרת וצפורן מחוצרת דפסולה בשחיטה... דהדיא תניא להו — לעיל (דף טו ע"ב) במתני' חוץ ממגל קציר והמגירה והשיניים והצפורן ואוקמינן במחוצרת (ראה לעיל בציורים 84 ו-141), ואיך דמפרשי דמרישא ממעט שן תלושה וצפורן תלושה דכשר בשחיטה ופסול במליקה ולא היא וכו' דהא פירש לן קרא דמליקה דעלמנו של כהן הימה וכו'. לקמן ציור א 157.

תוספות (ד"ה לא למעוטי שן וצפורן) ...ועי"ל דשמאל גרע משן וכו'... והא דלא קאמר למעוטי דורס דכשר למליקה ופסול לשחיטה משום דנהדיא קתני לה גבי שחיטה בפ"ב (לקמן דף ל ע"ב) דפסולה דתני אס המיז אס הראש צנת אחת פסולה... ראה שם בציור 38.



ציור א 141

גמרא. אלא א"ר ירמיה למעוטי מוליך ומביא הניחא למ"ד מוליך ומביא במליקה פסול וכו' בני ר' חייא ס"ל כמ"ד מוליך ומביא במליקה פסול. רש"י מוליך ומביא — דכשר בשחיטה ופסול במליקה...



ציור א 142

חתך רוחב בצואר עוף

רש"י הניחא למ"ד כו' — פלוגתא דרב הונא ורבא היא לקמן בשמעמין. (לקמן בע"ב, ראה שם ציורים 150-151).

דעביד לה בצפרנו קרי ליה מליקה אע"פ שאין בו אלא חתיכת סימנים בלבד כמו בשחיטה. והמהרש"א הוסיף: "אבל המפרקת אינו חותך... דהא לא יכדיל כתיב בחטאת העוף".

141. כתב רעק"א בתשובה (נא), שמדברי התוס' בתירוצם השני שכתבו ששמאל גרע משן, משמע שמליקה בשן מחוברת לגוף הכהן כשרה... 142-143. פסק הרמב"ם (הלכות מעה"ק פ"ו הכ"ג): "כיצד מולקין

"שהוא סוף הגולגולת והוא נגד הפנים ולא כ"כ למטה כנגד הגרון וטוב שיהיה מונח עיקר הקשר למעלה מן הגומא", עיי"ש. ולקמן בציור 158 אפשר לדאות בכירור את המקום הנ"ל בראש האדם.

140. על מה שפירש"י "וחותך הסימנין לבדן" כתב הריטב"א: "וכן עיקר, ולא כדברי האומרים ז"ל דכי אומרים מחזיר אף הוא חותך שדרה ומפרקת, אלא שחותך סימנים חחלה... ואין לנו אלא דברי רש"י ז"ל ומשום

חולין

הכל שוחטין דף כ ע"א

שיחת

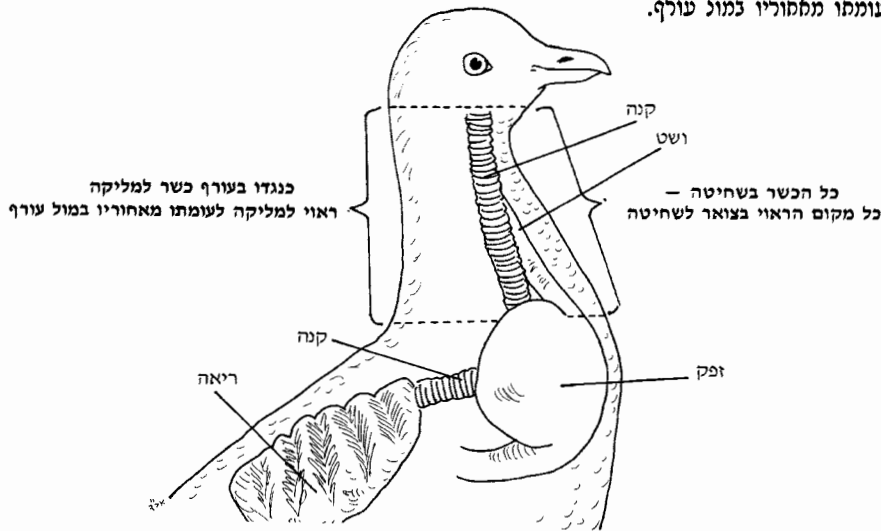
נח

גמרא. א"ר כהנא מצות מליקה קוצץ ויורד וזו היא מצותה וכו' אימא אף זו היא מצותה. רש"י קוצץ ויורד — בלא הולכה והוצאה.



ציור 143א  
חתך רוחב בצואר עורף

גמרא. א"ר ירמיה אמר שמואל כל הכשר בשחיטה כנגדו בעורף כשר במליקה. רש"י... שמואל זהכשר מקום שחיטה קא מיירי כל מקום הראוי לנזח לשחיטה ראוי למליקה לעומתו מאחוריו צמול עורף.



ציור 144א

גמרא. הא פסול בשחיטה פסול במליקה למעוטי מאי אילימא למעוטי עיקור סימניו וכו' רש"י אילימא למעוטי סימנים שנעקרו — דכיון דאין אוחו נזח כשר לשחיטה אין עורף כנגדו כשר למליקה. תוספות (ד"ה אילימא למעוטי עיקור סימנים) לפירוט הקונטרס דנעיקור סימניו הו' טרפה. לעיל ט ע"א תוד"ה כולהו (וראה שם בציוור 10א). אכל לדברי הלכות גדולות וכו'. שם (ראה ציורים א11-13א).



ציור 145א

סימנים הם, שפסק את הגרירת בשעת שחיטה או שנעקרו הסימנים קודם גמר שחיטה. (וראיתי להעיר שנראה שרש"י כאן נשמר מגירסת "עיקור סימנים" המודפסת אצלנו, וגרס "סימנים שנעקרו", אב"ד.) וראה עוד בסוף דברי הרמב"ן שהבאתי בהערה 147, שסימנים שנעקרו היינו דוקא בידי אדם בשעת שחיטה ולא מחמת עצמן.

קוצץ ויורד בצפורן... אם רצה להוליך ולהביא מוליך ומביא ואם רצה להיות דורס ויורד בצפורן — דורס. 145א. כתב הריטב"א: "ובכאן חזר רש"י ז"ל והודה דעיקור סימנים הוא כגון שנעקרו הסימנים ממקומם וכדמוכח לקמן בפא"ט, ואע"ג דלעיל כתב דעיקור סימניו כגון שפסק את הגרירת, ונראה שרבינו סובר דתרי עיקור

נט

חולין

פרק ראשון דף כ ע"א-ע"ב

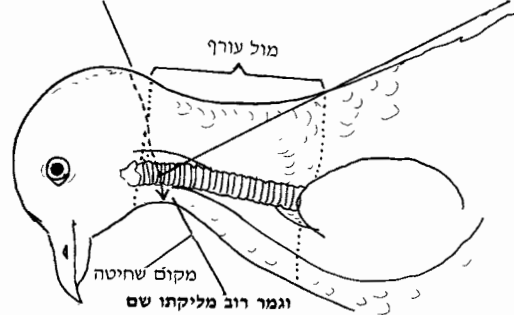
שיחת

גמרא. א"ר פפא למעוטי ראשו... מאי ראשו שיפוי ראשו כגון דנקט משיפוי ראשו והגרים ואזל עד דמטא תתאי רש"י שיפוי ראשו — משהתחיל הראש לשפע והוא/ואי נמי שיפע מליקטו. והגרים ואזל עד דמטא תתאי — לסימנים נגד מקום שחיטה וגמר [רוב] מליקטו שס... מיעוטא הוא דעבד התם ואשמועינן שמואל דכי היכי דמיפסלא שחיטה משום התחלת אוחו מקום... מיפסלא נמי מליקה. גמרא. וכדבר הונא א"ר אסי... הגרים שלישי ושחט שני שלישי פסולה. לעיל דף יט ע"א (ציור א 115).

שיפוי ראשו כגון דנקט משיפוי ראשו — משהתחיל הראש לשפע...

דהיינו עורף ממש  
והגרים ואזל עד דמטא תתאי — לסימנים נגד מקום שחיטה

(והוא נמי שיפע מליקטו) (מיעוטא הוא דעבד התם)



ציור א 146

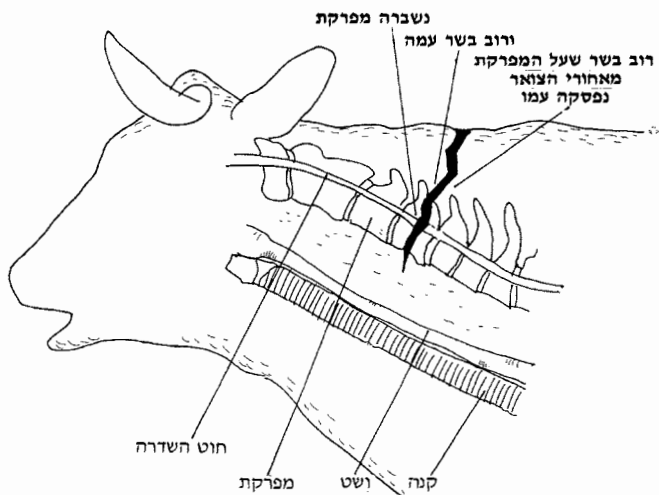
גמרא... לא אמרן אלא למ"ד אין שחיטה לעוף מן התורה וכו' תוספות (ד"ה לא אמרן)... דנהי דלא בעי שחיטה נחירה מיהא בעי בקימנין וכו' כדמוכח לקמן בריש פ"ב (דף כח ע"א) (ראה לקמן ע"ב בציור א 149) דקאמר מלק בקימנין מטמא בנדיס אצית הנלעה וכו' אלמא סימנין דוקא מטהרין ובשדה ומפרקת חשיב טרפה...



ציור א 147

דף כ ע"ב רש"י (ד"ה ההוא) ... ולית הילכתא כמתניתא דרמי בר יחזקאל דהא תניא בפירקין דלקמן (דף כח ע"א) שחט את הושט ואח"כ נשמה הגרגרת וכו' ראה שם ציור 111.

גמרא. אמר זעירי נשברה מפרקת ורוב בשר עמה נבלה. רש"י ורוב צער — שעל המפרקת מאחורי הצוואר נפסקה עמו. נבלה — ומטמאה מיד אע"פ שהיא מפרקת דממה ממס היא וכו'



ציור א 148  
ז.ש.

רצץ ראשו באבן ודאי אסור, ושמה תאמר עיקור סימנים מלחי כמרצץ את מוחו דמי או כשובר את רגלו קמ"ל כחותך סימנים במקום שחיטה הוא, והוא שעקרן אדם ביד בשעת שחיטה, דמחמת עצמו טרפה היא. וראה עוד לעיל בציור א 43 ובהערה שם.

א 148. פירש"י לעיל (דף י ע"ב ד"ה בעצם מפרקת): "עצם הצוואר והיא מפרקת", (וראה שם עוד בתחילת הערה א 19).

146. הרמב"ן מפרש מימרא זו באופן אחר: שיפוי ראשו אינו בעורף, אלא הכוונה לשיפוי כובע שכראש הקנה. שכדרך שאמרו בבהמה כך אמרו בעוף דמשפוי כובע ולמעלה שחיטתו פסולה, וקמ"ל שמואל דאף מליקטו פסולה.

א 147. וכ"כ רש"י לקמן (דף כח ע"א ד"ה לטהרה). כתב הרמב"ן: "כל שפסק סימנים שלו או חותכן בצוואר כשר מן התורה, הא אם חנק אותו או